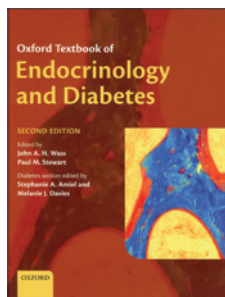

Standardverk i endokrinologi

John A. H. Wass, Paul M. Stewart, red.
Oxford textbook of endocrinology and diabetes
 2. utg. 2 126 s., tab, ill. Oxford: Oxford University Press, 2011. Pris 250 GBP
 ISBN 978-0-19-923539-2

For en som er glad i endokrinologifaget var det en fryd å åpne denne boken. Det er en klassisk lærebok i endokrinologi og diabetes, samtidig som den er moderne i språk, innhold og illustrasjoner. Målgruppen er først og fremst spesialister i faget, de som skal bli spesialister, og andre leger med spesiell interesse for endokrinologi. Intensjonen er å gi en dekkende og grundig omtale av patofysiologi og kliniske forhold ved endokrinologiske sykdommer.

Boken er tradisjonelt oppbygd med 13 hovedkapitler, som i tillegg til den tradisjonelle organbaserte inndelingen i endokrine sykdommer, også omfatter et innledende kapittel med glimt fra endokrinologiens historie. Videre er det kapitler om måling av hormoner og komparativ endokrinologi, om endokrinologi og kreft, hormonhermere («endocrine disruptors») og endokrinologi ved aldring og systemsykdommer.

Layouten er stort sett i svart-hvitt, men overskrifter i farger og farget bakgrunn for tabeller øker leservennligheten. Akkurat fargevalget (oransje) var etter min smak ikke så heldig og faktisk litt vanskelig å lese i lampelys. I tillegg er det, midt i boken, 20 sider med flotte fargeillustrasjoner og fargebilder trykt på glanset papir med høy kvalitet. Det er naturlig nok mye tekst, slik må det være, men det er også ganske rikelig med gode tabeller og illustrasjoner som letter oversikten.

Diabetesdelen omfatter flere aktuelle temaer som genterapi ved diabetes, diabetes ved psykoser og diabetes hos utsatte etniske grupper, i tillegg til gode kapitler om epidemiologi, patofysiologi, akutte og kroniske komplikasjoner og selvsagt moderne behandling. Selv om forfatterne kommer fra mange land (også fra Norden) domineres nok synspunktene her av britisk diabetologi.

Trenger vi slike tunge og store tekstbøker i dag – når oppdaterte oversiktsartikler og metaanalyser for de fleste leger i den vestlige verden bare er et tastetrykk unna? Jeg synes fortsatt det. Med boken følger også en kode som på visse vilkår gir tilgang til et verdifullt nettsted med elektronisk materiale, søkefunksjoner og illustrasjoner som er nedlastbare til powerpoint.

Hva savner jeg? Ikke mye, men selvsagt er det noen småting f.eks. er det underlig at man kun omtaler metabolske forandringer og diabetesrisiko ved schizofreni uten å nevne andre psykiatriske sykdommer. Jeg anbefaler boken til alle som trenger en stor og oppdatert lærebok i endokrinologi og diabetes.

Kåre I. Birkeland

Avdeling for endokrinologi, sykkelig overvekt og forebyggende medisin
 Oslo universitetssykehus

Juridisk om helse- og sosiallovene

Bente Ohnstad
Velferd, rettsikkerhet og personvern
 154 s. Bergen: Fagbokforlaget, 2011.
 Pris NOK 248
 ISBN 978-82-450-1204-0

Målgruppen er studenter i velferdsfagene «og alle som har til oppgave å forvalte velferdslovgivningen». Forfatteren er jurist og rektor ved Høgskolen på Lillehammer. Slagordene velferd, rettsikkerhet, personvern og integritet er begreper som gjennomsyrer alle lovene i økende grad, og forfatteren vil vise det ved å gå gjennom utviklingen av lovtekstene de siste årene. Hun gjør det kunststykket å følge opp utviklingen helt til nyttår 2011 med samhandlingsreformen.

Denne fremstillingen krever at leseren kjenner helse- og sosiallovene fra noen år tilbake, ellers er det vanskelig å følge teksten. Boken er antakelig beregnet på videregående studenter som har en slik oversikt. Den krever også stor sans for jus. Forfatteren nevner bare med en setning at kanskje ikke alle lovene etterlevs. Bare i tre fotnoter refererer hun forholdet mellom lover og praksis, og da i form av referater fra Helsetilsynet uten kommentarer.

Derfor lyder boken som en stortingsmelding, full av fine ord og prinsipper som viser myndighetenes gode vilje. Forfatteren har helt rett i at denne gode viljen til velferd og personvern er viktig. Sosial- og helsepersonell har i økende grad måttet ta hensyn til disse idealene i sin praksis, og disse kravene vil ganske sikkert bli tillagt økende vekt i årene som kommer. Det er utelukkende positivt for befolkningen, selv om vi ofte synes det går ut over effektiviteten i arbeidet, ikke minst de stadig økende kravene til dokumentasjon. Slik sett har forfatteren rett i at vi bør sette oss inn i formålsparagrafene i disse lovene, og de dominerer boken, men hun må også innrømme at for eksempel kommunenes økonomi får lov til å spille en rolle ved noen avgjørelser. Også i lovtekstene stikker tvetydighetene i alt sosialt arbeid frem.

Det spørs om ikke motsetningene mellom idealer og ressursmangel burde fått plass. Mange som har sosialt arbeid, lider sterkt under denne motsetningen. En lærebok som praktisk talt bare handler om idealer, kan bidra til å gjøre motsetningen mer prekær for noen unge mennesker. Hva gjør vi når lovene ikke lar seg følge? Kan den erfarne forfatteren gi oss noen eksempler på grenser som ikke skal overskrides, uansett praktiske forhold? De strenge kravene til ressursbruk i sosial- og helsearbeid tar forfatteren overhodet ikke opp. Derimot behandler hun de juridiske unntakene fra den generelle taushetsplikten svært grundig.

Leger som er interessert i de siste årenes utvikling i sosial- og helselovene, vil skjenke boken og ha nytte av den. Noen vil antakelig ha bruk for en omfattende gjennomgang av taushetsplikten.

Bjørgulf Clausen

Institutt for helse og samfunn
 Universitetet i Oslo